

Zapamiętywanie w działalności muzycznej

Jak pracować ze zdolnym uczniem nad opanowaniem pamięciowym repertuaru tak, aby odtworzenie go przed audytorium odbyło się bezbłędnie oraz przekonywująco artystycznie?

Tak, aby *czynność odtwórczego zapamiętywania* przebiegała sprawnie, bez zakłóceń?

Aby odpowiedzieć na te pytania warto skorzystać z dorobku dzisiejszej psychologii muzyki, z wielu ważnych odkryć i ustaleń, dotyczących praw rządzących procesem tworzenia muzyki i jej zapamiętywania.

Dzięki poznaniu psychologicznego podłoża kultury muzycznej możliwe jest nie tylko głębsze zrozumienie sensu muzyki i jej wpływu na człowieka, lecz także poprawne konstruowanie programów dydaktycznych i wychowawczych.

1. Funkcje pamięci:

- uczenie się
- zapamiętywanie (zatrzymanie w pamięci określonych treści)
- reedukacja (powtórne uczenie się)
- pamiętanie: rozpoznawanie i przypominanie (reprodukcja)

Efekt zapamiętywania zależy od:

- nastawienia
- sposobu działania i sensowności tego działania
- aktywności emocjonalnej i intelektualnej

2. Fizjologiczne podłoże zapamiętywania

a) Zapamiętywanie nawykowe (automatyzm)

- w aparacie ruchowym
- narządu mowy
- narządu słuchu
- narządu wzroku

b) W działalności muzycznej posługujemy się wszystkimi rodzajami pamięci:

- wzrokową
- słuchową
- ruchową i kinestetyczną

3. Utrudnienia w zapamiętywaniu:

- uszkodzenia mózgu
- choroby tj. urazy głowy, wstrząsy, gwałtowne i silne wzruszenia, zaburzenia emocjonalne
- brak odpoczynku (głównie snu)

4. Zasady zapamiętywania:

- zapamiętywanie musi być aktywne
- należy dokładnie określić przedmiot uczenia się (głębokie zainteresowanie danym przedmiotem, posiadane zdolności, przydatność w danym kierunku)
- o powodzeniu w uczeniu się decyduje systematyczny i zdecydowany wysiłek, charakteryzujący się silną koncentracją i ostrością spostrzegania
- uczenie powinno składać się z niedługich odcinków czasowych intensywnego uczenia się, przeplatanych o d p o c z y n k i e m
- uczenie się i zapamiętywanie musi stać się z w y c z a j e m i nawykiem, żeby stało się czymś łatwym, skutecznym, naturalnym, przyjemnym i niezawodnym
- powtarzanie każdej treści muzycznej powinno polegać nie na powtórnym czytaniu, lecz na wywołaniu z pamięci pierwszego wrażenia i pogłębianiu go
- uświadomienie sobie różnych szczegółów wykonawczych nowego utworu (palcowanie, frazowanie itp.) ułatwia jego przyswojenie i utrwala zapamiętany materiał
- zapamiętywanie ułatwiają
- ćwiczenia wyobraźni, poprzez skojarzenia pozamuzyczne (szczególnie skuteczny sposób nauczania dzieci)
- należy dążyć do zapamiętywania od razu pewnych c a ł o ś c i (frazy, okresy)

- ćwiczyć należy głównie poprzez p r z y p o m i n a n i e, częste wywoływanie z pamięci utrwalonych treści, zamiast powtórnego czytania nut (gra z nut), usprawnia zapamiętywanie i wytwarza nawyk zapamiętywania
- każdy nowy element umiejętności należy utrwałać dopóki grający nie wytworzy n a w y k u g r y z a w s z e a r t y s t y c z n e j.
- należy i n d y w i d u a l i z o w a ć proces uczenia się, podejmować zadania dostosowane pod względem stopnia trudności do możliwości uczącego się i gwarantujące postęp w stosunku do posiadających już w danym zakresie umiejętności.

Szczególnie istotny dla „odtwórczego zapamiętywania” jest trafny dobór metody uczenia się na pamięć w zależności od indywidualnych cech uczącego się. Nie ma uniwersalnych sposobów nauczania i uczenia się jednakowo dla wszystkich osób.

Każdy uczeń ma swoje właściwości zdolnościowo - osobowościowe i do nich musi być dostosowana metoda nauczania.

Znajomość podstawowych zasad potrzebnych do osiągnięcia właściwej organizacji gry pamięciowej, pozwala zrozumieć złożoność problemu i ukierunkować działania w pracy z uczniem, mającym kłopoty z odtwarzaniem zapamiętywanych treści muzycznych.

Uwaga i myślenie ucznia w trakcie ćwiczenia skierowane powinno być na ściśle określone zadania a przy odtwarzaniu utworu, na wnikliwym słuchaniu własnej gry i realizacją ideału interpretacyjnego.

Niestety często uczniowie nabierają nawyków nieprawidłowego ćwiczenia w domu, tym bardziej sytuacja taka wymaga od nich dużego wysiłku i zmiany w podejściu do instrumentu.

mgr Martyna Jaremus

Bibliografia:

JAN WIERSZYŁOWSKI – „PSYCHOLOGIA MUZYKI”

